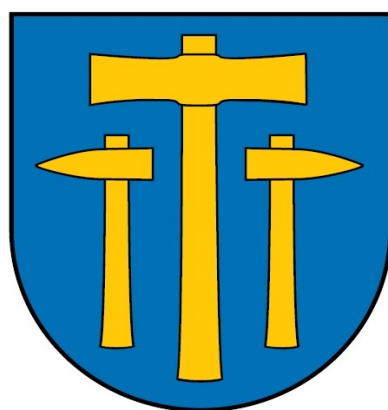


**Gminna Strategia
Rozwiązywania
Problemów Społecznych
Gminy Wieliczka
na lata 2017-2018**



Wieliczka 2017

SPIS TREŚCI

1. Wstęp

ROZDZIAŁ I

2. Podstawy prawne

2.1 Dokumenty europejskie

2.2 Dokumenty krajowe

2.3 Dokumenty wojewódzkie

2.4 Lokalne dokumenty programowe i programy wspierające

3. Diagnoza społeczno-demograficzna Gminy Wieliczka

3.1 Położenie i demografia

3.2 Sytuacja gospodarcza na lokalnym rynku pracy

3.3 Infrastruktura społeczna

3.4 Pomoc społeczna

3.4.1. Placówka wsparcia dziennego – opiekuńcza: Świetlica "Aniołeczek"

3.4.2 Placówka wsparcia dziennego – specjalistyczna "Siemacha"

3.4.3 Ośrodek wsparcia dziennego – klub samopomocy dla osób w podeszłym wieku i młodzieży

3.4.4 Ośrodek wsparcia dziennego

3.4.5 Mieszkania chronione

3.4.6 Środowiskowy dom samopomocy

3.5 Analiza SWOT

4. Identyfikacja problemów społecznych Gminy Wieliczka w obszarach objętych zadaniami Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wieliczce

4.1 Bezrobocie

4.2 Ubóstwo

4.3 Alkoholizm

4.4 Przemoc w rodzinie

4.5 Niepełnosprawność

4.5.1 Niepełnosprawność powodowana wiekiem

4.5.2 Niepełnosprawność powodowana chorobami psychicznymi

4.6 Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych

5. Profil społeczny osób korzystających z pomocy Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wieliczce.

5.1 Główne powody udzielenia pomocy.

5.2 Formy pomocy realizowane przez Miejsko Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieliczce.

6. Plan działań w poszczególnych obszarach. Cele strategiczne i szczegółowe Programu.

6.1 Działania w zakresie pomocy środowiskowej.

6.2 Działania w zakresie współpracy ze społecznością lokalną.

6.3 Działania na rzecz osób i rodzin z problemem bezrobocia.

6.4 Działania na rzecz pomocy osobom bezdomnym.

6.5 Działania na rzecz osób i rodzin dotkniętych problemem uzależnień.

6.6 Działania na rzecz osób i rodzin, w których występuje zjawisko przemocy.

6.7 Działanie na rzecz osób niepełnosprawnych.

6.8 Działania na rzecz osób starszych i przewlekle chorych.

6.9 Działania na rzecz osób i rodzin z doświadczeniem choroby psychicznej.

6.10 Działania w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną.

7. Harmonogram realizacji celów Strategii.

8. Monitoring i ewaluacja Strategii.

9. Zakończenie.

10. Spis tabel i wykresów

Wstęp.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wieliczka ukazuje kluczowe kwestie społeczne, jakie dotyczą mieszkańców tego obszaru, oraz wytycza kierunki działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych i dolegliwych a także ujawnia możliwości prawne i systemowe, przy których dokonywanie koniecznych zmian jest możliwe. Systemowe podejście do instytucji pomocowych daje szansę na rozwiązania strukturalne i skuteczne przywracanie osób do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Strategia jest dokumentem planistycznym uwzględniającym w szczególności działania w obszarze pomocy społecznej i będzie podstawą określającą kierunki zamierzeń rozwojowych w sektorze pomocy społecznej na terenie Gminy Wieliczka w latach 2017 – 2020. Wszelkie podejmowane przedsięwzięcia prowadzone będą w oparciu o współdziałanie aktywnych podmiotów (zasoby ludzkie i instytucjonalne) działające w obszarze spraw społecznych – instytucji publicznych tj. rządowych i samorządowych, organizacji społecznych i pozarządowych, Kościoła Katolickiego, innych kościołów związków wyznaniowych oraz osób fizycznych i prawnych. Działania ukierunkowane będą ku środowiskom niezaradnym życiowo, zagrożonym marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Realizacja strategii opiera się na następujących priorytetach:

1. Wsparcie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu.

Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości związanych z wychowaniem. Wsparcie rodziny powinno mieć charakter profilaktyczno - ochronny.

2. Dążenie do usamodzielnienia rodziny.

Rodzina jako podstawowa komórka społeczna, powinna mieć możliwość samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami co pozwoliłoby zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku, stymulować aktywność własną jak również wyzwoliłoby potencjał do zdobywania nowych umiejętności. Działania wspierające winny w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin – przy ich własnym zaangażowaniu w przezwyciężaniu swoich trudności życiowych.

3. Działania pomocowe, kompensacyjne i ratownicze.

Działania powinny być nakierowane na wykorzystanie zasobów własnych rodziny i środowiska lokalnego przy współpracy z grupami samopomocowymi, Kościołami i organizacjami pozarządowymi. Wsparcie instytucjonalne powinno występować w sytuacji gdy osoby/ rodziny stają przed problemami i trudnościami życiowymi których nie są w stanie samodzielnie rozwiązać wykorzystując własne zasoby, możliwości i uprawnienia jak również sytuacji kryzysowych w których konieczna jest interwencja specjalistów. Podstawowymi elementami pracy będą działania o charakterze motywacyjnym, informacyjnym, aktywizującym, ale także o charakterze kompensacyjnym i ratowniczym. Formy wsparcia dziennego

powinny być wykorzystane przed formami o charakterze całodobowym.

4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Działania powinny służyć odbudowie i podtrzymaniu umiejętności osoby/rodziny do uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej, pełnieniu ról rodzinnych, społecznych i zawodowych oraz reintegracji osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka w których dominującym problemem jest niepełnosprawność, przewlekłe choroby, uzależnienia i bezdomność.

Przy opracowaniu Strategii korzystano z materiałów oraz danych statystycznych jednostek organizacyjnych Gminy Wieliczka, jak również Powiatu Wielickiego, Powiatowego Urzędu Pracy, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Przedmiotem diagnozy są charakterystyczne dla różnych grup społecznych problemy o najwyższym stopniu dolegliwości, którymi są: bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i wprowadzeniu gospodarstwa domowego, podeszły wiek, alkoholizm, przemoc w rodzinach. Są to problemy, które wymagają podejmowania wszechstronnych działań w momentach występowania sytuacji doraźnych ale też przewlekłych i długotrwałych trudności oraz sytuacji krytycznych w życiu jednostek i zbiorowości. Strategia obejmuje także zagadnienia związane z zapobieganiem powstawania niekorzystnych zjawisk poprzez rozszerzanie dostępu do informacji, organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz propagowanie działań samopomocowych.

2. Podstawy prawne.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wieliczka jest zgodna z założeniami polityki państwa, ustaw kompetencyjnych nakładających na organy administracji rządowej i samorządowej określone obowiązki, a także dokumentami strategicznymi spójnymi i zgodnymi z zadaniami nałożonymi na gminę w zakresie polityki społecznej.

Strategia realizuje zadania wskazane w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Do zadań leżących we właściwości gminy wskazanych ustawą, należą:

1. Zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym:

- opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywaniu problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej,
- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia

losowego,

- opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie zamieszkującymi, matką, ojcem lub rodzeństwem,
- praca socjalna
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania,
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego,
- tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną,
- dożywianie dzieci,
- sprawienie pogrzebu w tym osobom bezdomnym,
- kierowanie do domów pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w domu,
- pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego,
- sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

2. Zadania własne gminy:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach.

Różnorodność występujących w Gminie Wieliczka problemów społecznych determinuje konieczność uwzględnienia także innych aktów prawnych, które mają wpływ na konstrukcję dokumentu, a także realizację wynikających z niego zadań w przyszłości. W tym zakresie, w ramach ustawodawstwa krajowego należy wskazać min.:

- ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj.: Dz. U. z 2016 r., poz. 446 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj.: Dz. U. z 2016 r., poz. 930 z późn. zm),
- ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tj.: Dz. U. z 2016 r., poz. 1911 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (tj.: Dz. U. z 2016 r., poz. 2046 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tj.: Dz. U. z 2016r., poz. 1828),
- ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj.: Dz. U. z 2016 r., poz. 645 z późn. zm),

- ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (tj.: Dz. U. z 2016 r., poz. 1610 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj.: Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- ustawę z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tj.: Dz. U. z 2016 r., poz. 1793 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj.: Dz. U. Z 2017r., poz. 697),
- ustawę z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (tj.: Dz.U. z 2016 r., poz. 157),
- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. (tj.: Dz. U. z 2016 r., poz. 487 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj.: Dz. U. z 2017 r., poz. 783),
- ustawę z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.(tj.: Dz. U. z 2017 r., poz. 882),
- ustawę z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj.: Dz. U. Z 2016 r., poz. 963 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj.: Dz. U. Z 2016 r., poz. 1817 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 7 września 2007 r. o osobach uprawnionych do alimentów (tj.: Dz. U. Z 2017 r., poz. 789 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (tj.: Dz. U. Z 2016 r., poz. 162 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r., poz. 195 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 4 listopada 2016 r. "Za życiem" (Dz.U. z 2016 r., poz. 1860 z późn. zm.).

2.1 Dokumenty europejskie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wieliczka na lata 2017 – 2020 jest dokumentem zgodnym z założeniami polityki społecznej Unii Europejskiej.

Politykę społeczną Wspólnoty Europejskiej określają traktaty i inne dokumenty odnoszące się do zagadnień społecznych. "Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu" jest długookresowym programem rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej (UE) na lata 2010-2020, zastępującym Strategię Lizbońską. Jego celem jest osiągnięcie inteligentnego, zrównoważonego i sprzyjającemu włączeniu społecznemu wzrostu ekonomicznego. W związku z tym w Strategii „Europa 2020” zawarto siedem projektów przewodnich, tzw inicjatyw flagowych, nakierowanych na realizację priorytetów ogólnych Strategii. Należą do nich min.:

- "Mobilna młodzież" – inicjatywa na rzecz uwolnienia potencjału młodzieży ku inteligentnemu, trwałemu i sprzyjającemu włączeniu społecznemu wzrostowi gospodarczemu UE.

- "Europejska agenda cyfrowa" – przyjęty przez Unię Europejską plan rozwoju sektora ICT do 2020 roku. Dąży ona do powszechnego dostępu do sieci szerokopasmowej.
- "Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia" – stworzenie warunków do unowocześnienia rynków pracy w celu zwiększenia poziomu zatrudnienia oraz zapewnienie trwałości naszych modeli społecznych, min. poprzez dostosowanie kwalifikacji pracowników do potrzeb rynku pracy obecnie i w przyszłości.
- "Europejski program walki z ubóstwem" – zapewnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej poprzez pomoc osobom biednym i wykluczonym społecznie oraz umożliwienie im aktywnego uczestniczenia w życiu społecznym.

W świetle przedstawionych wyżej dokumentów, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wieliczka na lata 2017 – 2020 odpowiada założeniom Strategii Europa 2020.

2.2 Dokumenty krajowe.

W obszarze dokumentów o randze krajowej Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wieliczka na lata 2017 – 2020 jest zgodna w założeniach oraz proponowanych kierunkach działań.

„Strategia Rozwoju Kraju 2020 Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka”, - głównym założeniem jest sprawne państwo, opiera się na dwukierunkowym podejściu, zakładającym usuwanie barier i słabości polskiej gospodarki oraz wykorzystanie jej mocnych stron. Trzy główne obszary działania to konkurencyjna gospodarka, spójność społeczna i terytorialna, oraz sprawne i efektywne państwo. Ten ostatni oparto o zasadę czterech P, co oznacza państwo przejrzyste, przyjazne, pomocnicze i partycypacyjne.

„Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020” - cele SRKS są również komplementarne z celami średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020 w tym przede wszystkim z celami szczegółowymi obszaru dotyczącego sprawnego państwa (cel 1.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela), który zakłada tworzenie efektywnych i otwartych na problemy obywatela instytucji publicznych, włączanie obywateli w proces kształtowania polityki rozwoju, jak również budowanie społeczeństwa obywatelskiego przez rosnącą aktywność obywatelską – indywidualną i zinstytucjonalizowaną, troskę o interes publiczny oraz wysoką jakość przestrzeni i debaty publicznej.

"Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020" – główny cel stanowi rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Poza celem głównym w SRKL wyznaczono pięć celów szczegółowych: wzrost zatrudnienia, wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych, poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej, podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.

"Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej

integracji" - jest programem rozwoju ustanowionym w celu realizacji „Strategii Rozwoju Kraju 2020” oraz Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego i Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego. Celem głównym programu jest zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem, Program wskazuje priorytetowe kierunki interwencji publicznej: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym i zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych.

"Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020" - jest przedsięwzięciem kompleksowym, uwzględniającym obszary i kierunki wsparcia umożliwiające osiągnięcie celu głównego, jakim jest poprawa jakości i poziomu życia osób starszych dla godnego starzenia się poprzez aktywność społeczną. Opiera się na następujących priorytetach: edukacja osób starszych, aktywność społeczna promująca integrację wewnątrz- i międzypokoleniową, partycypacja społeczna osób starszych, usługi społeczne dla osób starszych.

Wieloletni Program Wspierania Finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014-2020" – program wspierania finansowego gmin w realizacji zadania dożywiania dzieci i zapewnienia posiłku osobom tego pozbawionym.

"Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020" – cel główny programu stanowi zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce. zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Program ustala następujące cele szczegółowe: zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie, zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

2.3 Dokumenty wojewódzkie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wieliczka na lata 2017 – 2020 wykazuje zgodność z dokumentami o zasięgu wojewódzkim w proponowanych obszarach działań, wyznaczanych przez wskazane w Strategii priorytety: wsparcie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu, dążenie do usamodzielnienia rodziny, działania pomocowe, kompensacyjne i ratownicze oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

„Małopolska 2020. Nieograniczone możliwości” - Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020. Główny cel Strategii stanowi efektywne wykorzystanie potencjałów regionalnej szansy dla rozwoju gospodarczego oraz wzrost spójności społecznej i przestrzennej Małopolski w wymiarze regionalnym, krajowym i europejskim.

Program Strategiczny „Włączenie Społeczne” – program wchodzący w skład pakietu 9 programów strategicznych mających pełnić funkcję operacyjną względem Strategii Rozwoju Województwa

Małopolskiego 2011-2020. Celem głównym Programu jest Zintegrowana polityka społeczna koncentrująca się na wszystkich aktorach życia społecznego w Małopolsce, czerpiąca z ich potencjału, zmierzająca do harmonizacji działań, zapewniająca pożądaną jakość życia w regionie – „Odpowiedzialne Terytorium” Celami strategicznymi Programu Strategicznego „Włączenie Społeczne” są: wsparcie działań wzmacniających rozwój przedsiębiorczości społecznej, wdrożenie systemowych form wsparcia na rzecz dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz przeciwdziałania i zwalczania dysfunkcji w rodzinie, wdrożenie regionalnej strategii działań w kontekście starzenia się społeczeństwa, wspieranie integrującej polityki społecznej regionu.

"Regionalny Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2014-2020" – cel główny Planu stanowią funkcjonalne społeczności lokalne, podejmujące inicjatywy w obszarze ekonomii społecznej w oparciu o potencjał mieszkańców, zasobu terytorialne i dostępne instrumenty wsparcia.

„Małopolski Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do 2020 r.” - cel główny stanowi rozwój systemu wsparcia rodziny skoncentrowanego na realizacji działań profilaktycznych oraz skutecznej interwencji. Cele szczegółowe programu to kreowanie i upowszechnianie pozytywnego wizerunku rodzicielstwa, zwiększenie kompetencji kadr instytucji i organizacji realizujących zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz adopcji, zwiększenie potencjału i kompetencji rodziny do prawidłowego wypełniania swych funkcji i rozwój infrastruktury wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Małopolski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie do 2020 r. - celem głównym jest tworzenie warunków do skutecznego funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie małopolskim. Realizacji celu głównego ma służyć osiągnięcie następujących celów szczegółowych: upowszechnianie postaw i zachowań wolnych od przemocy, upowszechnianie praktyki celowego działania, opartego o diagnozę, plan i ewaluację, profesjonalizacja służb zaangażowanych w przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępu i skuteczności usług oferowanych przez instytucje i organizacje zaangażowane w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

2.4 Lokalne dokumenty programowe i programy wspierające:

- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2015-2022 - zgodnie z zapisem misji rozwoju Miasta i Gminy Wieliczka wyodrębniono pięć domen (obszarów) strategicznego rozwoju, wśród których wymieniono funkcjonalną gminę – wysoka jakość usług komunalnych, komunikacyjnych i administracyjnych oraz gminę rozwijającą swój kapitał społeczny. Wśród celów Strategii wskazano na minimalizowanie społecznych kontrastów związanych z wykluczeniem społecznym.

- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Wieliczka na lata 2015 – 2020.

- Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Wieliczka na rok 2017.

Cele Programu to: ograniczenie szkód zdrowotnych i społecznych wynikających ze spożywania alkoholu, Ograniczenie zaburzeń życia rodzinnego, w tym szkód zdrowotnych i rozwojowych dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, Zwiększanie świadomości wśród dzieci i młodzieży szkolnej na temat. zagrożeń wynikających z używania alkoholu i innych substancji uzależniających oraz uzależnień behawioralnych, Poszerzenie i urozmaicenie działań o charakterze profilaktycznym w ramach realizacji GPPiRPAoPN; przeciwdziałanie naruszeń przepisów prawa w związku z alkoholem, integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.

- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015 – 2020. Wprowadza cele w postaci : zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie, zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie skuteczności pomocy, zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie.

- Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2017.

Celem głównym Programu jest podniesienie jakości życia mieszkańców Gminy, poprzez efektywną współpracę samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych. Celami szczegółowymi Programu są: zwiększenie aktywności społeczności lokalnej na rzecz dobra wspólnego, umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie, wspólnotę lokalną oraz jej tradycje, oraz intensyfikacja działań na rzecz dzieci, młodzieży, osób starszych i niepełnosprawnych.

- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Wieliczka na lata 2017 – 2019 - jest propozycją, ofertą zintegrowanych działań na rzecz rodziny realizowanych na terenie Miasta i Gminy Wieliczka w oparciu o Ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. oraz Ustawę o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin ustawa „Za życiem”, z dnia 4 listopada 2016 r.

- Program Wielicka Karta Dużej Rodziny 3+

Program, wprowadzony od 2013 r., ma na celu promocję i skuteczne wspieranie wielodzietności. Na podstawie wydawanej rodzinom wielodzietnym karty, mogą one korzystać z systemu ulg i preferencji.

Jak wynika z powyższego, lokalne dokumenty programowe i programy wspierające wykazują zgodność z aktami wyższego rzędu, w tym ustawami oraz programami realizowanymi na szczeblu krajowym a także unijnym. W swoich priorytetowych założeniach, jak również poprzez wskazane do realizacji cele, również Strategia wpisuje się w model szeroko rozumianej polityki społecznej wynikający z powyższych dokumentów.

3. Diagnoza społeczno-demograficzna Gminy Wieliczka

3.1 Położenie i demografia

Gmina Wieliczka leży na południowy-wschód od Krakowa, zajmując obszar 100,1 km². Strukturę administracyjną gminy tworzą miasto Wieliczka (zajmujące teren o powierzchni 13,4 km², graniczące bezpośrednio z obszarem miejskim Krakowa), oraz 29 sołectw: Brzegi, Byszyce, Chorągwica, Czarnochowice, Dobranowice, Golkowice, Gorzków, Grabie, Grabówki, Grajów, Jankówka, Janowice, Kokotów, Koźmice Małe, Koźmice Wielkie, Lednica Górna, Mała Wieś, Mietniów, Pawlikowice, Podstolice, Raciborsko, Rożnowa, Siercza, Strumiany, Sułków, Sygnezów, Śledziejowice, Węgrzce Wielkie, Zabawa. Gmina graniczy: na północnym zachodzie z Krakowem, na zachodzie z gminami Świątniki i Siepraw, na wschodzie z gminami Biskupice i Niepołomice, na południu z gminami Dobczyce i Gdów. Siedziba gminy - miasto Wieliczka - zajmuje powierzchnię 13,4 km² granicząc bezpośrednio z obszarem miejskim Krakowa.

Wg danych statystycznych Wydziału Ewidencji Ludności Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka prezentujących stan na dzień 31.12.2016 r. na terenie Gminy Wieliczka zameldowanych jest 55 365 mieszkańców.

Tab. 1 Struktura demograficzna Gminy w latach 2015 i 2016

Struktura demograficzna w 2015 r.	ogółem	mężczyźni	kobiety
Ogółem:			
W wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat)	11212	5845	5367
W wieku produkcyjnym (18-64 lat – mężczyźni, 18-59 lat-kobiety)	33883	17573	16310
W wieku poprodukcyjnym (65 i więcej mężczyźni, 60 i więcej -kobiety)	9508	2979	6529
Struktura demograficzna wn2016 r.	ogółem	mężczyźni	kobiety
Ogółem:			
W wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat)	11510	5999	5511
W wieku produkcyjnym (18-64 lat – mężczyźni, 18-59 lat-kobiety)	34109	17665	16444
W wieku poprodukcyjnym (65 i więcej mężczyźni, 60 i więcej -kobiety)	9746	3080	6666

3.2 Sytuacja gospodarcza na lokalnym rynku pracy

	Zakres danych	2015	2016
Miasto	Bezrobotni ogółem	577	559
	Liczba bezrobotnych kobiet do 50 r.ż	231	212
	Liczba bezrobotnych kobiet powyżej do 50 r.ż	66	62
	Liczba bezrobotnych mężczyzn do 50 r.ż	184	180
	Liczba bezrobotnych mężczyzn powyżej do 50 r.ż	96	105
	Osoby do 12 m-cy od ukończenia szkoły	33	20
Wieś	Bezrobotni ogółem	951	820
	Liczba bezrobotnych kobiet do 50 r.ż	372	342
	Liczba bezrobotnych kobiet powyżej do 50 r.ż	122	102
	Liczba bezrobotnych mężczyzn do 50 r.ż	239	194
	Liczba bezrobotnych mężczyzn powyżej do 50 r.ż	218	182
	Osoby do 12 m-cy od ukończenia szkoły	60	32

3.3 Infrastruktura społeczna

3.3.1 Edukacja

Edukacja rozumiana jest jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz proces zdobywania wiedzy i umiejętności. W rozwoju każdego kraju zasadniczą rolę pełni wykształcenie obywateli. Warto eksponować wyraźne zależności pomiędzy poziomem wykształcenia ludności danej społeczności, a jej zamożnością. System oświaty w gminie Wieliczka tworzą; świetlice szkolne, przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły średnie, biblioteki, poradnie.

Tab. 2

Rodzaj placówki oświatowej	Liczba uczniów -stan na 30.09.2014	Liczba uczniów -stan na 30.09.2015	Liczba uczniów -stan na 30.09.2016	Liczba uczniów -stan na
Przedszkola	2 342	2 322	2 551	
Szkoły Podstawowe	3 683	3 926	3 841	
Gimnazja	1 476	1 553	1 572	
Szkoła Muzyczna	184	196	196	
razem	7 685	7 997	8 160	

Tab. 3

Przedszkola	Publiczne		Niepubliczne	
	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś
	5	5	16	7
Ogółem	33			

Tab. 4

Szkoły Podstawowe	Publiczne		Niepubliczne	
	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś
	3	14	3	0
Ogółem	20			

Tab. 5

Gimnazja	Publiczne		Niepubliczne	
	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś
	1	4	0	1
Ogółem	6			

Tab. 6

Rodzaj szkoły	Publiczne		Niepubliczne	
	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś
Liceum ogólnokształcące	1	0	1	0
Technikum	1	0	0	0
Zasadnicza szkoła zawodowa	1	0	0	0
Zespół Szkół Specjalnych	1	0	0	0
Ogółem	5			

Tab. 7

Szkoła Muzyczna I stopnia	Publiczne		Niepubliczne	
	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś
	1	0	0	0

Ogółem	1
--------	---

Integralną częścią systemu oświaty jest **Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wieliczce**. Placówka świadczy pomoc psychologiczno- pedagogiczną dzieciom w wieku od urodzenia do rozpoczęcia nauki w szkole, oraz uczniom szkół. Poradnia jest ogólnodostępna. Korzystanie z jej usług jest bezpłatne i nie wymaga skierowania. Celem poradni jest niesienie pomocy dzieciom i młodzieży napotyającym się na problemy, wspieranie edukacyjnej funkcji szkół oraz wychowawczej funkcji rodzin. Poradnia oferuje szereg form pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej.

Ponadto działania poradni obejmują:

1. profilaktykę i psychoedukację,
2. poradnictwo w zakresie wyboru kierunku dalszego kształcenia,
3. poradnictwo zawodowe,
4. konferencje i szkolenia.

3.3.2 Świetlice szkolne

Ważną funkcję w realizacji zadań wychowawczo-opiekuńczych szkoły pełnią świetlice. Świetlica jako wewnątrz szkolna komórka wspomaga i uzupełnia pracę szkoły we wszystkich obszarach. Podstawą do funkcjonowania świetlicy szkolnej jest Ustawa z 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. 2004 Nr 256, póź. 2572 ze zm.). Świetlice stanowią zorganizowane formy wypełniania wolnego czasu dla tych dzieci, które w godzinach pozalekcyjnych wymagają opieki wychowawczej ze względów rodzinnych. W roku 2015/2016 na terenie wielickich szkół ze świetlic skorzystało 420 dzieci.

Liczba dzieci w grupach świetlicowych w roku szkolnym 2015/2016

L.p	Nazwa świetlicy/prowadzący	Liczba dzieci
1	„Kolorowe motyle” przy SP w Byszycach	8
2	„Promyki” Świetlica przy SP Grajów-Filia w Dobranowicach	27
3	„Magiczne Kryształ” przy SP w Janowicach	26
4	„Wesoła Golkowianka” przy SP w Golkowicach	28
5	„Słoneczny Dom” przy SP nr 4	20
6	„Przystań” przy SP w Mietniowie	22
7	„Rozgwiazda” przy SP w Mietniowi-Filia w Pawlikowicach	23
8	„Wyspa” przy SP w Podstolicach	16
9	„Czarodziejska Łódź” przy SP w Gorzkowie	33

10	„Świetlne Koło” przy SP w Grabiu	11
11	„Wesołe Wilgi” Świetlica przy SP w Koźmicach Wielkich	21
12	„Iskierki” przy SP w Sierczy	12
13	„Akademia Śmiechu” przy SP nr 2	19
14	„Na dobre i na złe” w Czarnochowicach	20
15	„Radosne Promyki” przy SP w Raciborsku	24
16	Świetlica „Słoneczko” przy SP W Węgrzyczach Wielkich	17
17	Świetlica „Zabawianka” w Zabawie	22
18	Świetlica „Huncwotówka” w Bogucicach	27
19	Świetlica „Dobrolandia” przy SP w Grajowie	21
Liczba dzieci ogółem		420

Mieszkalnictwo

Mieszkaniowy zasób Gminy Wieliczka tworzą lokale mieszkalne położone w budynkach stanowiących własność Gminy oraz lokale mieszkalne położone w budynkach stanowiących współwłasność gminy Wieliczka i innych podmiotów tj. osób fizycznych, osób prawnych i Skarbu Państwa. Lokale mieszkalne w zasobie Gminy Wieliczka to aktualnie **227 lokali mieszkalnych**. Realizując obowiązki gminy wynikające z obowiązujących przepisów prawa za uzasadnione uznaje się kontynuowanie działań zmierzających do tworzenia warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych, dlatego też zakłada się, że w okresie objętym kolejnym wieloletnim programem gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Wieliczka – w miarę pozyskiwania dodatkowych środków finansowych – następować będą zmiany w liczbie lokali tworzących ten zasób. Powiększenie zasobu mieszkaniowego i zasobu lokali socjalnych w kolejnych pięciu latach może być realizowane w szczególności przez:

1. nowe budownictwo realizowane w ramach własnych środków finansowych oraz partnerstwa publiczno-prywatnego,
2. adaptacje budynków komunalnych i pow. niemieszkalnych na lokale komunalne i socjalne,
3. przekwalifikowania lokali mieszkalnych na socjalne,
4. pozyskiwanie budynków lub lokali na podstawie obowiązujących przepisów, celem adaptacji na lokale mieszkalne i socjalne.

Tab. Nr 8 Lokale mieszkalane na terenie Gminy

	Rok 2015	Rok 2016
--	-----------------	-----------------

Liczba lokali mieszkalnych w zasobach Gminy	2226	227
Liczba rodzin oczekujących na przydział lokalu socjalnego	19	15

Tab. 9 Zasoby mieszkaniowe Gminy Wieliczka

	2017	2018	2019	2020
Prognoza dotycząca wielkości zasobu mieszkaniowego Gminy Wieliczka na 2017-2020	232	237	242	247

W celu skutecznej realizacji zadań, których celem jest zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych wspólnoty, dopuszcza się możliwość wynajmu lokali od innych właścicieli lokali i podnajmowania osobom trzecim, w tym również dla realizacji prawomocnych wyroków sądowych.

3.4 Pomoc społeczna

Teren Gminy Wieliczka objęty jest działalnością Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wieliczce.

Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia

	Lata poprzednie			Potrzeby Rok 2017
	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016	
ÓŚRODKI WSPARCIA - OGÓŁEM	1	2	3	3
W tym: Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	1	2	3	3
Liczba miejsc w placówkach ogółem	36	75	120	120
Liczba osób korzystających	183	79	106	128
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	15	17	22	22
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	451416	545941	837000	1103440
W TYM: ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY				
Liczba placówek	1	1	1	1
W tym: Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	1	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	36	45	45	45
Liczba osób korzystających	39	49	53	53
Liczba osób umieszczonych	39	49	53	53
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	8	14	15	15
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	451416	475584	741720	691200

złotych)

DZIENNE DOMY POMOCY

W tym: Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	0	0	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	0	0	45	45
Liczba osób korzystających	0	0	23	45
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	0	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	0	0	4	4
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	0	0	13 500	324 000

KLUBY SAMOPOMOCY

Liczba placówek	0	1	1	1
W tym: Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	0	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	0	30	30	30
Liczba osób korzystających	0	30	30	30
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	0	30	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	0	3	3	3
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	0	70 357	81 780	88 240

3.4.1. Placówka opiekuńczo- wychowawcza wsparcia dziennego. Świetlica św. Kingi

Placówka zapewnia miejsce dla 20 wychowanków z terenu Miasta i Gminy Wieliczka. Celem placówki jest udzielanie wszechstronnej pomocy i stymulowanie rozwoju dzieci. Placówka zapewnia przyjazną atmosferę do nauki, zabawy i odpoczynku. Wychowawcy pomagają wychowankom pokonywać trudności szkolne i kształtować dobre relacje interpersonalne. W pracy z dziećmi wykorzystywane są elementy pedagogiki Marii Montessori. Wychowankowie mają czas na naukę, otrzymują pomoc w odrabianiu zadań domowych. W placówce prowadzone są zajęcia socjoterapeutyczne, plastyczne, ruchowe. Organizowane są także wycieczki, spacer i wyjścia do kina. W okresie wakacyjnym dzieci wyjeżdżają na kolonie, a w czasie ferii zimowych korzystają z oferty zajęć proponowanych przez różne instytucje kulturalne. Placówka przygotowuje wspólnie z wychowankami imprezy okolicznościowe (festyny, przedstawienia). Placówka dysponuje dwiema przestronnymi salami,

kuchnią i jadalnią. Zapewnia dzieciom ciepły posiłek i napoje.

3.4.2. Placówka wsparcia dziennego – opiekuńcza: Świetlica "Anioleczek"

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie opiekuńczej (świetlica), z elementami działań socjoterapeutycznych, przeznaczona jest dla 15 dzieci z terenu Miasta i Gminy Wieliczka. Inicjatywą powstania placówki wsparcia dziennego dla dzieci jest odpowiedź na oczekiwania społeczności lokalnej, dla dobra dzieci, w celu poprawy jakości życia oraz zapobieganiu wykluczeniu społecznemu rodzin. Zainicjowanie i powstanie placówki stanowi dobry przykład podejścia sieciowego wielu instytucji działających na rzecz wspólnego dobra, jakim jest rodzina.

Do placówki uczęszczają dzieci w wieku szkolnym, które wymagają pomocy w nauce, a także dzieci wymagające oddziaływań socjoterapeutycznych, mające trudności w komunikowaniu się z rówieśnikami, mające problemy w prawidłowym funkcjonowaniu w środowisku.

Placówka oferuje wychowankom pomoc w nauce, opiekę i wychowanie a także organizację wolnego czasu, zabawę, zajęcia sportowe i rozwój zainteresowań (plastyczne, muzyczne, sportowe) a także zajęcia teatralne z elementami socjoterapii – zarówno dla dzieci jak i ich rodziców. Wychowankowie mają także zapewniony posiłek.

3.4.3. Placówka wsparcia dziennego – specjalistyczna "Siemacha"

SIEMACHA Spot to nowoczesna placówka specjalistyczna wsparcia dziennego, która młodym ludziom w wieku od 7 do 18 lat, zapewnia możliwość wielostronnego rozwoju osobistego, społecznego i edukacyjnego. Placówka zapewnia miejsce dla 60 wychowanków- dzieci i młodzieży z terenu Miasta i Gminy Wieliczka. Placówka posiada kilka starannie wyposażonych i zaprojektowanych pracowni, tj: pracownia rozwoju społecznego („impuls”), pracownia muzyczna („studio”), pracownia artystyczna („vena”), pracownia edukacyjno-komputerowa („piksel”), a także jadalnia („tokspot”), kuchnia oraz Aula. Dzieci i młodzież z Wieliczki bezpłatnie korzystają z oferty placówki.

Dzieci i młodzież mają szansę rozwoju osobistego, społecznego w dziedzinie kultury, sztuki, edukacji, sportu i rekreacji. W placówce prowadzone są również zajęcia specjalistyczne: kompensacyjno-korekcyjne, logopedyczne, wyrównawcze, pomoc pedagogiczna i psychologiczna, w razie konieczności konsultacje w KIP. Placówka realizuje także programy psychoedukacyjne, socjoterapeutyczne, wychowawcze oraz profilaktyczne. Wychowankowie mają zapewniony posiłek. Placówka organizuje wyjazdy weekendowe, wakacyjne oraz feryjne.

3.4.4. Ośrodek wsparcia dziennego – klub samopomocy dla osób w podeszłym wieku i młodzieży

Głównym założeniem w działalności Ośrodka jest współpraca i integracja między pokoleniowa. Ośrodek zapewnia 15 miejsc dla osób starszych jak również 15 miejsc dla dzieci i młodzieży. W ramach integracji międzypokoleniowej prowadzone są zajęcia plastyczne, artystyczne, edukacyjne, rekreacyjno- sportowe i rehabilitacyjne, zajęcia czytelnicze.

3.4.4. Ośrodek wsparcia dziennego

W miejscowości Brzegi działa Ośrodek wsparcia dziennego dla osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych. To możliwa i dostępna forma pomocy, której zadaniem jest zapobieganie osamotnieniu, izolacji i wykluczeniu społecznemu seniorów i osób niepełnosprawnych z Miasta i Gminy Wieliczka.

Osoby starsze, niepełnosprawne, samotne często mają poczucie alienacji społecznej. Odczuwają zagubienie i bezradność wobec skomplikowanej rzeczywistości, poczucie marginalizacji, utratę bezpieczeństwa. Ośrodek Wsparcia Dziennego w Brzegach służy aktywizacji seniorów i umożliwia im funkcjonowanie społeczne. Stymulowanie osób starszych w kierunku aktywności i podejmowanie szeregu działań na rzecz ich rozwoju ma największe znaczenie w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Ośrodek zapewnia miejsce dla 45 osób. Ze wsparciem terapeutów prowadzone są warsztaty o różnej tematyce: kuchennej, plastycznej, rękodzieła artystycznego. Wychodząc naprzeciw nowoczesnym technologiom prowadzone są warsztaty komputerowe, ćwiczenia ruchowe na sprzęcie rehabilitacyjnym, zajęcia rekreacyjno – sportowe. Dla uczestników warsztatów organizowane są wycieczki, pielgrzymki, kino, teatr. Ponadto Ośrodek zapewnia ciepły posiłek, napoje (kawa, herbata), które dodatkowo służą wzajemnemu poznaniu się seniorów.

3.4.6. Mieszkania chronione

Z myślą o osobach starszych, niepełnosprawnych znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej powstały mieszkania chronione. Mieszkania te przeznaczone są dla piętnastu osób, znajdują się na piętrze domu "Campus Misericordiae". Wyposażenie mieszkań jest zgodne z obowiązującymi standardami, obok pokoi znajduje się zaplecze kuchenne i sanitarne.

Jest to rodzaj czasowych mieszkań dla osób, które wymagają pomocy, by poradzić sobie z przeżywanymi trudnościami.

3.4.6 Środowiskowy dom samopomocy

Działalność ŚDS obejmuje:

- rehabilitację społeczną,
- podtrzymywanie i rozwijanie u osób z zaburzeniami psychicznymi umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia,
- podejmowanie działań w celu przygotowania osób z zaburzeniami psychicznymi do podjęcia pracy,
- pomoc w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia,
- poradnictwo z zakresu świadczeń socjalnych,
- doradztwo (pomoc w budowaniu budżetów domowych, rozwiązywanie konfliktów)
- kształtowanie umiejętności aktywnego spędzania wolnego czasu,
- organizowanie imprez świątecznych,
- terapię zajęciową w pracowniach: plastycznej, kulinarnej, stolarskiej, komputerowej, rękodzieła artystycznego,
- zapewnieniem oparcia i samopomocy poprzez: aktywizowanie rodzin oraz przyjaciół osób z zaburzeniami psychicznymi do uczestnictwa w życiu ŚDS,
- indywidualne poradnictwo i psychoedukację dla rodzin,
- współpracę z organizacjami społecznymi, stowarzyszeniami, fundacjami oraz innymi podmiotami w celu realizacji zadań statutowych.

3.5 Analiza SWOT

4. Identyfikacja problemów społecznych Gminy Wieliczka w obszarach objętych zadaniami Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielicze

4.1 Bezrobocie

Bezrobocie jest jednym z najtrudniejszych problemów społeczno- gospodarczych, gdyż niesie ze sobą poważne skutki. Skutkami bezrobocia jest pogorszenie standardu życia, problemy z zagospodarowaniem wolnego czasu, izolacja społeczna, ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu kulturalnym, społecznym. Bezrobocie to brak pracy zarobkowej dla osób zdolnych do pracy i jej poszukujących. Pod pojęciem bezrobotnego należy rozumieć osobę niezatrudnioną, nie prowadzącą działalności gospodarczej i nie wykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia. Pomimo licznych i złożonych problemów bezrobocia, istnieją możliwości rozwiązania problemu, m.in. poprzez oferowane świadczenia pieniężne, prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, organizowane kursy i szkolenia w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych, proponowane kredyty i ulgi inwestycyjne na rozpoczęcie działalności, proponowane staże zawodowe, refundację kosztów opieki nad dziećmi do lat 7 lub osobę zależną, proponowane bony zatrudnieniowe, bony na zasiedlenie. Wszystko po to, by osoba pozostająca bez pracy jak najszybciej, jak najsprawniej znalazła zatrudnienie.

4.2 Ubóstwo

Wyznacznikami ubóstwa jest niedożywienie, dezorganizacja życia rodzinnego, zaniedbania opiekuńczo-wychowawcze wobec dzieci, złe warunki mieszkaniowe i system penitencjarny, który tworzy zamknięte enklawy ubóstwa i przestępczości.

Minimum egzystencji – definiowane jako najniższy koszt dóbr i usług, który wyznacza granicę zaspokojenia potrzeb podstawowych. Wyznacza dolną granicę ubóstwa. Minimum socjalne – najniższy koszt dóbr i usług niezbędnych do zaspokojenia nie tylko potrzeb biologicznych ale i też elementarnych potrzeb kulturowych. Wyznacza górną granicę ubóstwa. Zaliczono do niego następujące grupy potrzeb; żywność, mieszkanie, oświata i wychowanie, kultura, odzież, leki, higiena, sport , wypoczynek, transport, i poz. wydatki. Linia ubóstwa – wyznacza również poziom najniższej emerytury.

W 2016 r. płaca minimalna wynosiła **1850 zł.** brutto. Przeciętna płaca w 2016 r. zawierała się w kwocie **4055,04 zł.** Minimum socjalne dla osoby samotnie gospodarującej - **634zł,**

dla osoby w rodzinie - w wysokości **514 zł**.

4.3 Alkoholizm

Według najnowszej klasyfikacji zespół uzależnienia od alkoholu jest chorobą chroniczną i postępującą, która zaczyna się i rozwija bez świadomości osoby zainteresowanej, polega na niekontrolowanym piciu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci.

O uzależnieniu od alkoholu możemy mówić wówczas, gdy co najmniej trzy spośród wymienionych objawów występowały co najmniej przez 1 miesiąc w ciągu ostatniego roku. Nadużywanie alkoholu bardzo często wynika z nieumiejętności radzenia sobie z problemami jakie niesie życie i w ostateczności prowadzi do fizycznego i psychicznego wyniszczenia jednostki. Alkoholik jest osoba niedojrzałą emocjonalnie, skłoną do wahań i wybuchowych reakcji radości i rozpacz, które mogą prowadzić do gwałtownych, nieprzemyślanych zachowań. Cechuje go także mała odporność na frustracje, kryje w sobie lęk przed wyjściem na jaw jego uzależnienia. Jego kontakty z innymi ludźmi zazwyczaj dość płytkie i luźne, nasycone są wysokim poziomem niepokoju. Nadmierne spożywanie alkoholu znajduje swoje odbicie nie tylko w życiu jednostki ale także w życiu społeczeństwa. Bardzo przykrym skutkiem nadużywania alkoholu jest pogarszanie się sytuacji ekonomicznej i społecznej rodziny. Nie bez znaczenia jest wpływ alkoholizmu rodzica na rozwój dzieci, które żyją w atmosferze ciągłego niepokoju, lęku i napięcia. Uczą się destruktywnych dla siebie i otoczenia zachowań. W wyniku trudnych doświadczeń życiowych grozi im dezintegracja osobowości manifestująca się w różnego typu zaburzeniach emocjonalnych. Badania ukazują, że co najmniej u 50% chorych na nerwicę dzieci źródłem choroby jest alkoholizm jednego z rodziców. Zjawisko alkoholizmu dotyka wielu mieszkańców gminy bez względu na płeć, wiek czy też poziom wykształcenia.

Zadania własne gmin w zakresie działań profilaktycznych i rozwiązywania problemów alkoholowych reguluje ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r. poz. 1286, 1893, 1916). Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych stanowi podstawę do profilaktycznej realizacji zadań i priorytetów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Podmiotem realizującym program jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wieliczce.

Do zadań Komisji należy m.in. inicjowanie działań w zakresie zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu oraz profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży, podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu

obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego a także udzielenia rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie. Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jako jeden z dwóch podmiotów (obok prokuratury) mają ustawowe prawo kierowania wniosku do Sądu o objęcie leczeniem odwykowym.

4.4 Przemoc w rodzinie

Zgodnie z ustawową definicją przez przemoc w rodzinie należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

W ramach realizacji zapisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. O przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj.: Dz. U. Z 2015 r., poz. 1390) powołany został przez Burmistrza Miasta i Gminy Wieliczka Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele Komendy Powiatowej Policji w Wieliczce oraz pomocy społecznej (pracownicy Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wieliczce), Przewodniczący Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, kuratorzy Sądu Rejonowego w Wieliczce oraz przedstawiciel organizacji pozarządowej. Zespół działa od 01.03.2010 r., realizując zadania wskazane ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w tym o charakterze edukacyjnym, prewencyjnym i interwencyjnym.

Członkowie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Wieliczce prowadzą działania prewencyjne podejmowane w celu zapobiegania zjawiskom przemocy poprzez działania informacyjne i edukacyjne skierowane do społeczności lokalnej, aktywizowanie społeczności lokalnej do walki z problemem przemocy w rodzinie, podejmowanie interwencji w środowiskach zagrożonych zjawiskiem przemocy, rozpowszechnianie informacji podnoszących świadomość mieszkańców gminy na temat zjawiska przemocy i możliwości skorzystania z oferty pomocowej.

Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Wieliczka realizowane są zgodnie z opracowanym „Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Wieliczka na lata 2015 – 2020” zatwierdzonym Uchwałą

Rady Miejskiej w Wieliczce Nr V/50/2015.

Procedura Niebieskie Karty: w 2016 r. wdrożono przewidziane ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie postępowanie w 83 przypadkach, kontynuowano pracę z 66 rodzinami, w których procedura była prowadzona od 2015 r., 17 rodzinami, w których procedura była prowadzona od 2014 r., oraz 12 rodzinami, w których procedura była prowadzona od 2013 r. Łącznie w 2016 r. prowadzono pracę ze 178 rodzinami objętymi procedurą Niebieska Karta

Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie pozwala na dalszą koordynację działań podejmowanych przez różne instytucje działające w obszarze pomocy na rzecz osób doświadczających przemocy.

4.5 Niepełnosprawność

Kolejnym istotnym problemem społecznym jest niepełnosprawność. Zgodnie z definicją GUS „osobą niepełnosprawna jest taka osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osoba, która takiego orzeczenia nie posiada lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku (zabawa, nauka, praca, samoobsługa)”.

Problem niepełnosprawności dotyka różne osoby i w związku z tym istnieją też różne możliwości ich wspierania. Coraz częściej problem niepełnosprawności dotyka osoby w wieku poniżej 65-go roku życia.

Liczba dorosłych rodzin zarejestrowanych w statystyce MGOPS w Wieliczce w roku 2016 r. nie posiadających zabezpieczenia emerytalno rentowego wynosi 471 (liczba osób w tych rodzinach – 1098).

Nie obrazuje to w pełni faktycznej ilości osób niepełnosprawnych w gminie Wieliczka, ponieważ osoby znajdujące się w ewidencji MGOPS to tylko te, które uprawnione są do otrzymywania świadczeń tytułu niepełnosprawności. Zasady wypłaty tych świadczeń regulują przepisy ustawowe, ściśle określające kryterium dochodowe uprawniające do przyznania ww. zasiłków i świadczeń. Zatem nie wszyscy niepełnosprawni jak też osoby i rodziny wychowujące takie dzieci mogą z nich skorzystać.

Bardzo znaczącym aspektem opieki nad osobami niepełnosprawnymi jest pomoc realizowana przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które w katalogu realizowanych zadań udziela także pomocy osobom niepełnosprawnym. Nie bez znaczenia pozostaje w tej mierze praca socjalna MGOPS w Wieliczce, w zakresie której pracownicy socjalni są najczęściej pierwszymi

diagnozującymi przyczyny trudności życiowych – co za tym idzie pierwszymi wskazującymi sposób poprawy sytuacji osobistej człowieka. MGOPS w Wieliczce w ramach pracy socjalnej kieruje więc osoby chore, nie posiadające orzeczeń o stanie zdrowia oraz udziela pomocy w wypełnianiu wniosków i pozostałej niezbędnej dokumentacji dla potrzeb Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Poniżej zamieszczone są tabele opracowane w oparciu o dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wieliczce, obrazujące strukturę osób niepełnosprawnych wg stopnia niepełnosprawności, płci i wieku. Dane dotyczą osób niepełnosprawnych z terenu całego powiatu Wielickiego.

Tab.nr 12. Orzeczenia wydane dla osób po 16 roku życia wg kategorii wieku, płci oraz stopnia niepełnosprawności.

rok	stopień niepełnosprawności				wiek				płeć	
	znaczny	umiarkowany	lekki	razem	16-25	26-40	41-60	60	kobiety	mężczyźni
2015	267	1020	356	1643	115	171	615	742	787	856
2016	269	758	317	1344	129	142	524	549	669	675

2. Tab. Nr 13 Orzeczenia wydane dla osób przed 16 rokiem życia.

rok	orzeczenia wydane - razem	wiek			płeć	
		0 do 3	4 do 7	8 do 16	kobiety	mężczyźni
2015	190	50	53	87	82	108
2016	198	56	57	85	75	12

4.5.1 Niepełnosprawność powodowana podeszłym wiekiem

Starzenie się postrzegane jest jako cykl zmian zachodzących w życiu każdej jednostki, jest procesem podlegającym bardzo mocno indywidualizacji. Miernikiem demograficznego starzenia się społeczeństw świata i Europy są przyjęte granice wieku i wielkości populacji w określonym wieku na tle całego społeczeństwa. Teorie tłumaczące funkcjonowanie człowieka w okresie starości i wskazujące na specyfikę tego okresu życia różnicują się w obrębie 3 płaszczyzn:

- biologicznej,
- psychobiologicznej,
- społecznej.

Demograficzne zjawisko starzenia się społeczeństw będąc m.in. konsekwencją zmian w modelu rodziny, w konsekwencji prowadzi do konieczności zmian w myśleniu o modelu rodzinnej opieki

nad człowiekiem starym i zmusza do poszukiwania nowych rozwiązań. Problem starości nie pomija żadnego człowieka, żadnego środowiska, uświadamiając tym samym konieczność uruchomienia takich działań, które obejmując swoim zasięgiem osoby w podeszłym wieku zapewnią w miarę aktywny tryb życia, ułatwią godne przeżywanie starości i poczucie bezpieczeństwa. Celem pomocy społecznej w zakresie problemu starości jest tworzenie warunków i wsparcia mającego na celu utrzymanie funkcjonowania osoby starszej w swoim dotychczasowym środowisku. Ograniczenia wynikające z wieku i schorzeń powodują konieczność uruchomienia systemu wsparcia działającego w miejscu zamieszkania osób potrzebujących. W ramach opieki nad osobami starszymi, nie radzącymi sobie z trudami życia codziennego Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieliczce zleca wykonywanie usług opiekuńczych, zapewniając w ten sposób opiekę i pomoc w samoobsłudze, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kontaktach z lekarzem rodzinnym w miarę potrzeb. Niekiedy dla części osób opieka świadczona przez PCK nie zabezpiecza w pełni potrzeb wynikających z ich stanu zdrowia, a wśród najbliższych członków rodziny nie ma osób zobowiązanych prawnie do pełnienia opieki i pielęgnacji. W takich przypadkach gmina zobowiązana jest do zapewnienia całodobowej opieki i schronienia tym osobom w Domach Pomocy Społecznej. Gmina ma obowiązek partycypacji w kosztach utrzymania osób kierowanych do DPS.

Tab. Nr 14 . Liczba osób skierowanych do domów pomocy społecznej za których pobyt częściowy koszt ponosi Gmina

Rok	Liczba osób przebywających w DPS skierowanych przez MGOPS.	Kwota poniesiona w ramach odpłatności Gminy za pobyt osób skierowanych do DPS
2015	54	1.141.583,68 zł
2016	63	1.358.382,36 zł

4.5.2 Niepełnosprawność powodowana chorobami psychicznymi.

Kwestie choroby psychicznej – pomimo coraz większego upowszechniania wiedzy w tym zakresie - wciąż stanowią temat tabu, bądź temat, którego ważność nie jest powszechnie uświadamiana. Tymczasem według informacji Światowej Organizacji Zdrowia, zaburzenia psychiczne i neurologiczne dotyczą 400 milionów ludzi na całym świecie, a w ciągu najbliższych dwudziestu lat ich liczba jeszcze wzrośnie. Mimo że dostępność leczenia jest względnie wysoka to 2/3 ludzi z rozpoznanymi zaburzeniami psychicznymi nie poszukuje pomocy w wyspecjalizowanych ośrodkach. Światowa Organizacja Zdrowia wskazuje, że osobom pragnącym skorzystać z pomocy i leczenia stają na przeszkodzie przede wszystkim stygmatyzacja, dyskryminacja i uprzedzenia. Reakcją na powyższy problem w gminie Wieliczka było utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Gmina realizuje też pomoc w formie usług specjalistycznych świadczonych osobom z zaburzeniami psychicznymi w miejscu ich zamieszkania.

4.6 Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych

Znaczna część rodzin ma trudności z adaptacją warunków życia. Rodziny wielodzietne i niepełne mają przede wszystkim trudności z realizacją funkcji ekonomicznej często i opiekuńczej. Wynika to z niskiego poziomu dochodów, ograniczonych możliwości poprawy sytuacji materialnej. Coraz częstsze problemy w pełnieniu ról rodzicielskich są zauważalne w sferze opiekuńczo-wychowawczej. Brak czasu ze strony rodzica dla potrzeb emocjonalnych dziecka, niski poziom świadomości rodzica o potrzebach dziecka – akceptacji, miłości i bezpieczeństwa skutkuje najczęściej poszukiwaniem przez dziecko miejsca w środowisku rówieśniczym, udziału w nieformalnych grupach w konsekwencji agresji i wczesnej demoralizacji. Jedną z oznak kryzysu rodziny jest ingerencja instytucji wychowawczych i resocjalizacyjnych w jej problemy.

Statystyka MGOPS w Wieliczce wskazuje na występowanie problemów wychowawczych w rodzinach którym z tych właśnie przyczyn udzielono wsparcia w latach: 2015 – 63 rodziny, 2016 - 68 rodzin.

5. Profil społeczny osób korzystających z pomocy Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wieliczce.

Katalog przyczyn udzielania pomocy obejmuje takie stany i zdarzenia jak ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwałą i ciężką chorobę, przemoc w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w przystosowaniu po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii a także zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej Według statystyki Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wieliczce głównym problemem klientów pomocy społecznej w gminie jest ubóstwo.

Ubóstwo jest dominującą przyczyną trudnej sytuacji życiowej naszych rodzin. W grupie tych osób są takie, które charakteryzuje permanentny brak środków do życia. Są to rodziny, które cechuje niezaradność życiowa i które kumulują takie zjawiska jak wielodzietność, inwalidztwo, przewlekłe choroby, alkoholizm itp. W rodzinach tych panuje pewien kulturowy styl życia przekazywany z pokolenia na pokolenie.

Bezrobocie – jest drugim ważnym powodem przyznawania pomocy. Zjawisko to jest drugą bardzo ważną przyczyną trudnej sytuacji życiowej. Bezrobocie jest obecnie jednym z najważniejszych problemów polskiej gospodarki. Jego wzrost oznacza bowiem wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej. Długotrwałe bezrobocie i jego pochodna w postaci utraty prawa do zasiłku to najczęstsza przyczyna ubiegania się o świadczenia pomocy społecznej. Największą grupę bezrobotnych korzystających z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wieliczce są kobiety. Znaczne powiększenie się grupy bezrobotnych świadczeniobiorców oznacza dla pomocy społecznej zarówno wzrost zadań i wydatków jak i konieczności dostosowania dotychczasowych form pomocy do nowych potrzeb. Bardzo częstą przyczyną powodującą niedostatki finansowe oraz trudności w samodzielnym funkcjonowaniu jest zła sytuacja zdrowotna długotrwałe i przewlekłe choroby. Niepełnosprawność stanowi szczególnie dotkliwy problem dla ludzi starych, samotnych, którzy nie mogą liczyć na pomoc rodziny i których renty i emerytury nie wystarczają na zaspokojenie swoich podstawowych potrzeb. Niemożność właściwej dbałości o podtrzymanie zdrowia, wynikająca z braku środków na zakup leków, niektórych usług medycznych – nie dotowanych przez państwo - powoduje pogłębianie się stanów chorobowych i niezaradności. Statystyka MGOPS w Wieliczce wskazuje też na złą kondycję rodzin, w których stwierdzono problemy powodujące bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Szczegółowe dane dotyczące powodów trudności życiowych podopiecznych MGOPS prezentuje zamieszczona poniżej tabela

Tab. nr 15. Główne powody udzielania pomocy w 2016 r. mieszkańcom Miasta i Gminy Wieliczka.

powód trudnej sytuacji życiowej	liczba rodzin		liczba osób w rodzinach
	ogółem	w tym na wsi	
ubóstwo	554	296	1142
sieroctwo	0	0	0
bezdomność	32	3	32
bezrobocie	471	274	1098
niepełnosprawność	430	254	666
długotrwała lub ciężka choroba	263	160	392
potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym:	80	47	408
wielodzietności	40	27	249
alkoholizm	29	4	33
bezradność w sprawach opiekuńczo -wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	68	39	267
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	39	23	120

i prowadzenia gospodarstwa domowego – rodziny niepełne			
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – Rodziny wielodzietne	23	130	131
trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	14	5	15
przemoc w rodzinie	2	1	8
narkomania	18	0	18
Sytuacja kryzysowa	1	1	1
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,	0	0	0
zdarzenie losowe, w tym :	5	2	14
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Należy bardzo mocno podkreślić, iż rzadko się zdarza, by profil korzystających z pomocy społecznej dało się określić przy pomocy jednej cechy „sprawczej” – na ogół mamy do czynienia z rodzinami wieloprogowymi, w których trudnościom związanym np. z wielodzietnością, ubóstwem, chorobą, utratą pracy towarzyszy lub leży u podłoża nadmierne spożycie alkoholu. Przy braku działań (lub niemożności ich podjęcia) zmierzających do usunięcia głównej przyczyny dezintegracji życia jednostki lub rodziny, korzystających z pomocy społecznej stają się jej długoletnimi beneficjentami, coraz słabiej zainteresowanymi uruchamianiem własnej aktywności i zasobów w procesie odzyskiwania niezależności oraz umiejętności radzenia sobie z codziennymi problemami.

Niwelowaniu niedostatków osób i rodzin służą świadczenia przewidziane Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj.: Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.) realizowane przez MGOPS w Wieliczce.

W 2016 r. MGOPS objęto pomocą 1093 rodziny przyznając świadczenie w formie zasiłków i pomocy w naturze. Liczba osób w tych rodzinach; 2277. Wśród rodzin uprawnionych 605 rodzin pochodziło z terenów wiejskich, pozostałe tj; 488 z obszaru miejskiego. Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieliczce udzielając pomocy najuboższym, traktuje priorytetowo zapewnienie gorącego posiłku - w szczególności dzieciom, dogrzewanie mieszkań oraz zakupu leków niezbędnych w procesie leczenia.

Tab. Nr 16 Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w 2016r.

Rodzaj świadczenia	liczba osób którym przyznano świadczenie	liczba rodzin		liczba osób w rodzinach
		ogółem	w tym na wsi	

Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych i zleconych bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania:	1510	1093	605	2277
W tym: świadczenia pieniężne:	986	957	536	1951
Świadczenia niepieniężne:	644	418	216	1188
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę.	41	41	29	87
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę.	1496	1080	597	2249
Pomoc udzielona: praca socjalna – ogółem:	x	923	498	2098
w tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej	x	91	55	202
Praca socjalna prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny	Liczba kontraktów socjalnych		Liczba osób objętych kontraktem socjalnym	
	69		68	

6. Plan działań w poszczególnych obszarach. Cele strategiczne i szczegółowe Programu.

6.1 Działania w zakresie pomocy środowiskowej.

Cel strategiczny: wspomaganie osób i rodzin we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności realizacji potrzeb życiowych i uczestnictwa w życiu społecznym.

Cele szczegółowe:

1. Zapewnienie podstawowych warunków życia.
2. Zaspokajanie tych potrzeb bytowych osób i rodzin, które nie mogą być zaspokajane samodzielnie
3. Minimalizowanie negatywnego wpływu czynników, które są niemożliwe do usunięcia – wzmacnianie czynników chroniących.
4. Usamodzielnianie poprzez wspomaganie w rozwiązywaniu problemów i pokonywaniu trudności we współpracy z rodziną.

Formy realizacji:

1. Wieloaspektowa działalność pracowników socjalnych w zakresie:
 - pomocy materialnej,
 - pracy socjalnej skierowanej na rodzinę/grupę/środowisko lokalne,
 - poradnictwo prawne i psychologiczne.
2. Dokonywanie systemowej diagnozy rodziny badając jej możliwości samodzielnego przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, budując wraz z nią plan pomocy i podejmując różne formy pracy socjalnej ukierunkowane na rozwiązywanie problemów i usamodzielnienie rodzin z różnymi dysfunkcjami. Ścisłe współpracują ze specjalistami i konsultantami w diagnozie, planowaniu i prowadzeniu pracy socjalnej.

3. Tworzenie i realizacja programów dla grup z konkretnymi problemami, które mają charakter grup wsparcia lub grup samopomocowych przy szerokim wykorzystaniu Wielickiego Klubu Wolontariatu i zasobów Gminy.
4. Współpraca z innymi podmiotami i samorządami poprzez tworzenie systemu partnerstwa i koalicji w realizacji zadań na rzecz społeczności lokalnych.
5. Współpraca z działającymi w Gminie instytucjami, organizacjami w celu lepszego rozeznania potrzeb i organizowania pomocy. Ważną formą aktywizacji społeczności lokalnej jest wspieranie i współpraca z organizacjami pozarządowymi. Pracownicy socjalni wraz z organizacjami i grupami nieformalnymi współtworzą politykę pomocy społecznej w Gminie. Programy aktywności lokalnej (PAL. CAL).
6. Doskonalenie zawodowe pracowników socjalnych.
7. Utworzenie pracy środowiskowej w formie street-workingu, przy współpracy ze Strażą Miejską w Wieliczce
8. Rozwój asystentury rodziny

Realizatorzy:

Gmina Wieliczka, gminne jednostki organizacyjne, wydziały Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka, organizacje pozarządowe których statut przewiduje działalność w obszarze pomocy społecznej. Źródła finansowania; budżet państwa, budżet gminy, środki unijne, inne.

Partnerzy:

organizacje społeczne i pozarządowe, Kościół Katolicki, inne kościoły, osoby fizyczne i prawne, związki wyznaniowe,

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wieliczce, Powiatowy Urząd Pracy w Wieliczce, Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, Sąd Rejonowy w Wieliczce, w tym Sądowa Służba Kuratorska, Komenda Powiatowa Policji w Wieliczce.

6.2 Działania w zakresie współpracy ze społecznością lokalną.

Cel strategiczny: Wzmacnianie zdolności grup i społeczności lokalnych do samodzielnego rozwiązania własnych problemów.

Cele szczegółowe:

1. Inicjowanie integracji społeczności lokalnych.
2. Wspólne diagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnych.
3. Wspomaganie inicjatyw społecznych i inspirowanie rozwoju idei samopomocy.
4. Inicjowanie współdziałania pomiędzy grupami społecznymi i organizacjami pozarządowymi a instytucjami rządowymi i samorządowymi.

5. Włączenie organizacji pozarządowych w system pomocy dotyczącej rozwiązywania problemów społecznych w mieście.

Formy realizacji

1. Realizacja zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych w mieście i gminie w jak najszerszym zakresie, przez organizacje społeczne, Kościół Katolicki i inne kościoły, związki wyznaniowe, fundacje, stowarzyszenia, pracodawców, osoby fizyczne i prywatne.
2. Zlecanie zadań z zakresu pomocy społecznej podmiotom uprawnionym oraz udzielanie dotacji na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zleconego zadania organizacjom pozarządowym o których mowa w art. 3 ust 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. O działalności publicznego i wolontariacie, oraz podmiotom wymienionym w art.3 ust.3 tej ustawy, prowadzącym działalność w zakresie pomocy społecznej, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy o zdrowiu publicznym.
3. Promowanie idei wolontariatu i pozyskiwania wolontariuszy do współpracy w realizowaniu zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych, rozwój Wielickiego Klubu Wolontariusza.
4. Tworzenie i wdrażanie programów odpowiadających na potrzeby grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym, nieaktywnych zawodowo, rodzinom niepełnym, osobom niepełnosprawnym, uzależnionym, dzieci i młodzieży z rodzin mających trudności w wypełnieniu swoich obowiązków opiekuńczo-wychowawczych, dzieci i młodzieży zagrożonej demoralizacją i innych - we współpracy ze społecznością lokalną oraz ośrodkami kreującymi politykę społeczną (m.in. Formy pracy podwórkowej, animator lokalny).
5. Spotkania informacyjne dla społeczności lokalnej.

Realizatorzy:

Gmina Wieliczka, gminne jednostki organizacyjne, wydziały Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka, organizacje pozarządowe których statut przewiduje działalność w obszarze pomocy społecznej. Źródła finansowania; budżet państwa, budżet gminy, środki unijne, inne.

Partnerzy:

organizacje społeczne i pozarządowe, Kościół Katolicki, inne kościoły, osoby fizyczne i prawne, związki wyznaniowe, sołtysi, przewodniczący rad osiedli, komitety działające na rzecz społeczności lokalnych, Centrum Kultury i Turystyki w Wieliczce.

6.3 Działania na rzecz osób i rodzin z problemem bezrobocia.

Cel strategiczny:

Zwiększenie szans na podjęcie pracy zawodowej i przeciwdziałanie negatywnym skutkom społecznym wynikającym z bezrobocia w rodzinie.

Cele szczegółowe:

1. Przygotowanie i wspieranie bezrobotnego w trakcie poszukiwania pracy.
2. Niwelowanie psychospołecznych skutków bezrobocia osób pozostających bez pracy i ich rodzin.
3. Zwiększanie aktywności osób bezrobotnych w działaniach służących usamodzielnieniu.
4. Odbudowa i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu rodziny, społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu; odbudowa i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy w przypadku osób, które podlegają wykluczeniu społecznemu i ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.

Formy realizacji

1. Ukierunkowanie pracy socjalnej na zwiększenie szans na podjęcie zatrudnienia w szczególności przez odpowiednie przygotowanie klienta do poszukiwania pracy, pomoc w znalezieniu ofert pracy, pośredniczenie w kontaktach z pracodawcami, kontakt z doradcą zawodowym, motywowanie do podjęcia nauki, uczestnictwa w kursach, monitorowanie i wspomaganie osoby bezrobotnej w działaniach służących rozwiązaniu problemu bezrobocia, inicjowanie i wspieranie środowiskowych form wsparcia dla bezrobotnych, praca socjalna z bezrobotnymi ma być prowadzona przy ścisłej współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Wieliczce oraz instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze zatrudnienia.
2. Wspieranie osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych z rynku pracy.
3. Kształcenie postaw adaptacyjności na rynku pracy poprzez zwalczanie dyskryminacji na rynku pracy.
4. Promowanie wolontariatu jako etapu przygotowawczego do podjęcia zatrudnienia, organizowanie stanowisk pracy dla wolontariuszy w instytucjach administracji publicznej i organizacjach pozarządowych.
5. Promowanie mobilności, elastyczności, przedsiębiorczości i konieczności dostosowania się do zmieniających się warunków rynku pracy.
6. Wspieranie inicjatyw samoorganizacji i samopomocy wśród osób bezrobotnych, przez doradztwo i szkolenia, prowadzące do uzyskania zatrudnienia.
7. Poradnictwo specjalistyczne mające na celu eliminowanie negatywnych następstw bezrobocia długookresowego. Realizowane głównie przez udzielanie wsparcia psychicznego, umożliwienie korzystania z pomocy specjalistycznej, poprawę relacji rodzinnych, udział w grupach wsparcia i grupach samopomocowych. Poradnictwo specjalistyczne obejmujące ponadto pomoc w przezwyciężaniu problemów, którymi osoby zagrożone wykluczeniem społecznym są obarczone, kształceniu umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach i osiągnięciu większej samodzielności, powrocie do nauki w celu zdobycia zawodu i usamodzielnienia się oraz zapobieganiu wśród młodych ludzi dysfunkcjom społecznym, samorealizacji kobiet w szczególności poprzez poradnictwo psychologiczne i prawne.
8. Organizacja Klubu Integracji Społecznej, którego zadaniem w szczególności jest:

- a) realizacja programów zatrudnienia tymczasowego, mających na celu pomoc w znalezieniu pracy na czas określony lub na czas wykonania określonej pracy, w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy, wykonywania usług na podstawie umów cywilnoprawnych oraz przygotowanie do podjęcia zatrudnienia,
 - b) poradnictwo prawne,
 - c) działalność samopomocowa w zakresie zatrudnienia, spraw mieszkaniowych i socjalnych.
9. Realizacja programów aktywności lokalnej.
10. Rozwój działalności Spółdzielni Socjalnej.
11. Kierowanie za pośrednictwem urzędu pracy bezrobotnych korzystających z pomocy materialnej MGOPS do robót publicznych i prac społecznie użytecznych.
12. Działalność samopomocowa.

Realizatorzy:

Gmina Wieliczka, gminne jednostki organizacyjne, wydziały Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka, organizacje pozarządowe których statut przewiduje działalność w obszarze pomocy społecznej.

Źródła finansowania; budżet państwa, budżet gminy, środki unijne, inne.

Partnerzy:

Powiatowy Urząd Pracy w Wieliczce, Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, Europejski Fundusz Społeczny, pracodawcy, Cech Rzemiosł Różnych.

6.4 Działania na rzecz pomocy osobom bezdomnym.

Cel strategiczny:

Reintegracja osób bezdomnych ze środowiskiem.

Cele szczegółowe:

1. Rozwiązywanie indywidualnych problemów, przyczyniających się do powstawania bezdomności.
2. Udzielanie pomocy osobom bezdomnych w dostępności do lokali socjalnych.
3. Nabycie przez osoby bezdomne umiejętności społecznych niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w środowisku.
4. Odtworzenie w możliwym zakresie zerwanych więzi rodzinnych.

Formy realizacji:

1. Praca socjalna ukierunkowana na rozwiązywanie indywidualnych problemów osób zagrożonych bezdomnością.
2. Prowadzenie akcji informacyjnych i działań interwencyjnych w środowiskach osób bezdomnych przebywających poza schroniskami/noclegowniami - streetworking.

3. Intensywna praca socjalna z osobami deklarującymi gotowość do współpracy w zakresie rozwiązywania ich indywidualnych problemów, w szczególności w zakresie uzyskania prawa do lokali mieszkalnych.
4. Pomoc materialna.
5. Opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.
6. Utworzenie punktu noclegowego / schroniska dla osób bezdomnych, lub zapewnienie możliwości dostępu do miejsc noclegowych.
7. Stworzenie możliwości dostępu do łaźni dla osób bezdomnych.

Realizatorzy:

Gmina Wieliczka, gminne jednostki organizacyjne, wydziały Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka, organizacje pozarządowe których statut przewiduje działalność w obszarze pomocy społecznej. Źródła finansowania; budżet państwa, budżet gminy, środki unijne, inne.

Partnerzy:

organizacje społeczne i pozarządowe działające na rzecz osób bezdomnych, schroniska, noclegownie, Kościół Katolicki.

6.5 Działania na rzecz osób i rodzin dotkniętych problemem uzależnień.

Cele strategiczne:

1. Promocja zdrowego, wolnego od środków uzależniających, stylu życia.
2. Zmniejszanie rozmiaru aktualnie istniejących problemów alkoholowych.
3. Zapobieganie powstawaniu nowych, niekorzystnych problemów społecznych, wynikających z używania środków uzależniających, zwłaszcza przez dzieci i młodzież.

Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i ich rodzin od alkoholu, narkotyków i innych środków odurzających.
2. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży.
3. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie.
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkotykowych.
5. Prowadzenie działań związanych z integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków – wspieranie zatrudnienia socjalnego.

Formy realizacji:

1. szkolenia lekarzy i pielęgniarek podstawowej opieki zdrowotnej, w zakresie stosowania metod wczesnego rozpoznawania i interwencji ukierunkowanych na zagrożenia zdrowotne związane z używaniem alkoholu,
2. rozpropagowanie i współpraca przy wprowadzaniu w zakładach pracy programów profilaktycznych,
3. prowadzenie programów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i rodziców dotyczących używania substancji psychoaktywnych,
4. zwiększenie dostępności leczenia odwykowego poprzez finansowanie dodatkowych (wykraczających poza kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia) programów terapeutycznych,
5. organizowanie grup terapeutycznych oraz wspomaganie grup wsparcia dla osób uzależnionych oraz ich rodzin,
6. realizowanie środowiskowych programów profilaktycznych.

Realizatorzy:

Gmina Wieliczka, gminne jednostki organizacyjne, wydziały Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka, organizacje pozarządowe których statut przewiduje działalność w obszarze pomocy społecznej. Źródła finansowania; budżet państwa, budżet gminy, środki unijne, inne.

Partnerzy:

-organizacje społeczne i pozarządowe działające na rzecz osób uzależnionych,
-szpitale, placówki leczenia odwykowego Sąd Rejonowy w Wieliczce, w tym Sądowa Służba Kuratorska, Komenda Powiatowa Policji w Wieliczce.

6.6 Działania na rzecz osób i rodzin, w których występuje zjawisko przemocy.

Cel strategiczny:

Przeciwdziałanie przemocy i jej skutkom w rodzinie.

Cele szczegółowe:

1. Zapobieganie oraz powstrzymanie zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Zapewnienie bezpieczeństwa osobie doświadczającej przemocy i tworzenie warunków kontroli społecznej w sytuacjach przemocowych.
3. Wspieranie osób i rodzin w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych i problemu przemocy oraz zapobieganie przechodzenia kryzysu w stan chroniczny.

Formy realizacji:

1. Praca socjalna z osobami i rodzinami dotkniętymi problemem przemocy polegająca na wczesnym diagnozowaniu symptomów występowania problemu przemocy w rodzinie oraz udzielaniu środowiskowej pomocy interwencyjnej nakierowanej na zapewnienie bezpieczeństwa, powstrzymanie kryzysu i zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Działalność Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Wieliczce skład którego wchodzi przedstawiciele: Komendy Powiatowej Policji w Wieliczce, pomocy społecznej (pracownicy MGOPS w Wieliczce) kuratorzy Sądu Rejonowego w Wieliczce, przewodniczący Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wieliczce, przedstawiciel organizacji pozarządowej.
3. Dyżury konsultacyjno - terapeutyczne dla ofiar przemocy domowej,
4. Udzielanie schronienia i pomocy ofiarom przemocy domowej przez organizacje pozarządowe.
5. Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
6. Zapewnienie dostępu do interwencyjnego miejsca schronienia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.

Źródła finansowania: budżet państwa, budżet gminy, środki unijne, inne.

Realizatorzy:

Gmina Wieliczka, gminne jednostki organizacyjne, wydziały Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka.

Partnerzy:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wieliczce, Sąd Rejonowy w Wieliczce w tym Kuratorska Służba Sądowa, Powiatowa Komenda Policji w Wieliczce.

6.7 Działanie na rzecz osób niepełnosprawnych.

Cel strategiczny:

Stworzenie na terenie Miasta i Gminy Wieliczka warunków sprzyjających integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych; zapobieganie społecznej marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych, przeciwdziałanie dyskryminacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy.

Cele szczegółowe:

1. Ułatwienie funkcjonowania osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom poprzez udostępnienie informacji o przysługujących im prawach i uprawnieniach. Ograniczenie skutków sytuacji kryzysowych wynikających z niepełnosprawności.

2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności wśród dzieci do lat 7 poprzez stworzenie możliwości uzyskania jak najwcześniejszej, kompleksowej i wielospecjalistycznej diagnozy w ośrodkach do tego przygotowanych, objęcie dzieci specjalistycznymi programami terapeutycznymi oraz przygotowanie rodziców lub opiekunów do udziału w rehabilitacji swoich dzieci.
3. Stworzenie dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej możliwości kształcenia na równi z pełnosprawnymi rówieśnikami na wszystkich poziomach nauczania, zapewnienie możliwości nauki i rozwoju w środowisku rodzinnym i rówieśniczym.
4. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych, ograniczenie skutków niepełnosprawności poprzez wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osób niepełnosprawnych oraz wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych przez te osoby.
5. Ograniczenie skutków niepełnosprawności poprzez stworzenie odpowiednich warunków do uczestnictwa w sporcie, kulturze, rekreacji i turystyce osobom niepełnosprawnym. Przeciwdziałanie izolacji społecznej osób niepełnosprawnych.
6. Zwiększenie szans osób niepełnosprawnych na uzyskanie zatrudnienia poprzez podwyższenie lub zmianę posiadanych kwalifikacji.
7. Udzielanie informacji o zawodach, rynku pracy oraz możliwościach szkoleń zawodowych, ułatwienie osobom niepełnosprawnym procesu integracji z osobami pełnosprawnymi poprzez udział w różnych formach poradnictwa zawodowego.
8. Zaktywizowanie zawodowe osób niepełnosprawnych, pomoc w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne, udzielanie pomocy pracodawcom w uzyskaniu odpowiednich kandydatów do pracy.
9. Wprowadzenie usługi asystenta osoby niepełnosprawnej.
10. Realizacja projektów edukacyjnych i szkoleniowych dla osób opiekujących się osobami niepełnosprawnymi, wsparcie zastępcze dla osób zajmujących się niepełnosprawnymi członkami rodzin.

Formy realizacji:

1. Praca socjalna- podejmowanie działań socjalnych mających na celu:
 - ułatwianie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej,
 - korzystanie z przysługujących osobom niepełnosprawnym ulg, uprawnień i opieki.,
 - pomoc w nawiązywaniu kontaktów z placówkami specjalistycznymi, świadczącymi usługi na rzecz osób niepełnosprawnych,
 - pomoc w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia.
2. Udzielanie porad dotyczących:
 - możliwości ustalania niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności,

- rodzajów ulg i uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym,
- możliwości uzyskania dofinansowania do różnych form rehabilitacji społecznej i rehabilitacji zawodowej,
- pomocy w nawiązaniu kontaktu z odpowiednią organizacją pozarządową, placówką specjalistyczną, instytucją itp.
- tworzenie poradnictwa i pomocy psychologicznej w obszarze rodzin z niepełnosprawnością.

3. Przygotowanie poradnika dla osób i rodzin z niepełnosprawnościami

Realizatorzy:

Gmina Wieliczka, gminne jednostki organizacyjne, wydziały Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka, Powiatowy Urząd Pracy w Wieliczce, organizacje pozarządowe których statut przewiduje działalność w obszarze pomocy społecznej.

Źródła finansowania; budżet państwa, budżet gminy, środki unijne, inne.

Partnerzy:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wieliczce, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, zakłady pracy chronionej.

6.8 Działania na rzecz osób starszych i przewlekle chorych.

Cel strategiczny:

Wspomaganie osób terminalnie chorych, starszych i niepełnosprawnych jak najdłużej w środowisku zamieszkania lub zapewnienie opieki.

Cele szczegółowe:

1. Zapewnienie odpowiednich form opieki /pielęgnacji i rehabilitacji w miejscu zamieszkania osób wymagającym takiej pomocy.
2. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki swoim najbliższym, wymagającym takiej pomocy.
3. Promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia.
5. Praca asystentów osoby niepełnosprawnej.

Formy realizacji:

- zapewnienie usług opiekuńczych – obejmujących pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych , podstawową opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza pielęgnację oraz zapewnienie kontaktu z otoczeniem,

- podejmowanie przez pracowników socjalnych działań mających na celu ułatwianie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej, inicjowanie kontaktów rodzinnych oraz podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodziny w sprawowanie opieki nad osobą wymagającą wsparcia, w tym zawieranie umów alimentacyjnych, porozumień na świadczenie usług, uwrażliwianie społeczności lokalnych na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych,
- rozpowszechnianie idei wolontariatu w zakresie opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi,
- organizacja form spędzania czasu dla osób starszych (klub seniora), mających za zadanie aktywizację społeczności lokalnych, w tym organizowanie cyklicznych spotkań integracyjnych, zaspokojenie potrzeb kulturalno-społecznych i rekreacyjnych,
- zapewnienie całodobowej opieki w placówkach stacjonarnych w przypadku wyczerpania wszystkich możliwości zapewnienia opieki w środowisku,
- usługa zapewnienia miejsc w ośrodku dla osób o specjalnych potrzebach (m.in. dla osób chorujących na chorobę Alzheimera, Parkinsona; choroby zwyrodnieniowe, dysfunkcje narządów ruchu i wzroku),
- wsparcie osób starszych w ośrodkach wsparcia w tym w Metropolitalnym Klubie Seniora,
- uruchomienie Ośrodka Aktywacji Osób Starszych, Niepełnosprawnych, Dzieci i Młodzieży i prowadzenie interwencji kryzysowej,
- utrzymanie mieszkania chronionego dla osób starszych i niepełnosprawnych,
- zapewnienie dostępu do wsparcia dla rodzin opiekujących się osobami starszymi i niepełnosprawnymi (Dzienny Ośrodek Wsparcia).

Realizatorzy:

Gmina Wieliczka, gminne jednostki organizacyjne, wydziały Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka, organizacje pozarządowe których statut przewiduje działalność w obszarze pomocy społecznej.

Źródła finansowania; budżet państwa, budżet gminy, środki unijne, inne.

Partnerzy:

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Powiatowe Centrum Wspierania Rodziny w Wieliczce, Zakłady Opiekuńczo-Lecznicze, Domy Pomocy Społecznej.

6.9 Działania na rzecz osób i rodzin z doświadczeniem choroby psychicznej.

Cel strategiczny:

Podtrzymanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia osób z zaburzeniami psychicznymi.

Cele szczegółowe:

1. Usprawnienie do funkcjonowania w społeczeństwie m.in. poprzez rozwijanie umiejętności społecznych niezbędnych do samodzielnego życia.
2. Udzielanie wsparcia psychologicznego-pedagogicznego i terapeutyczno-edukacyjnego zarówno osobom chorym jak ich rodzinom.
3. Zapewnienie opieki środowiskowej i stacjonarnej osobom wymagającym takiej pomocy.
4. Przygotowanie osób mających szansę na rynku pracy do podjęcia zatrudnienia.

Formy realizacji:

- praca socjalna skierowana na rozeznanie problemów dotyczących osób z zaburzeniami psychicznymi, motywowanie do poddania się badaniom diagnostycznym w poradniach zdrowia psychicznego, a w razie potrzeby leczeniu,
- współpraca z zakładami psychiatrycznymi, sądami i innymi instytucjami, organizacjami działającymi na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi,
- poradnictwo specjalistyczne dla osób i rodzin w zakresie zdrowia psychicznego dla osób chorych i ich rodzin,
- prowadzenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, dostosowanych do szczególnych potrzeb wynikających ze schorzenia, świadczone w środowisku, przeznaczone dla osób, które ze względu na stan zdrowia nie są w stanie uczęszczać do ośrodków wsparcia dziennego a jednocześnie nie wymagają leczenia szpitalnego,
- zapewnienie funkcjonowania placówek wsparcia dziennego w postaci środowiskowego domu samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, służących utrzymaniu osób z zaburzeniami psychicznymi w ich środowisku.

Realizatorzy:

Gmina Wieliczka, gminne jednostki organizacyjne, wydziały Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka, organizacje pozarządowe, których statut przewiduje działalność w obszarze pomocy społecznej.

Źródła finansowania; budżet państwa, budżet gminy, środki unijne, inne.

Partnerzy:

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej w Wieliczce, poradnie zdrowia psychicznego, organizacje pozarządowe działające na rzecz osób i rodzin z doświadczeniem choroby psychicznej.

6.10 Działania w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną.

Cel strategiczny:

Tworzenie systemu pomocy dziecku i rodzinie pozwalającego na:

- prawidłowym , bezpiecznym funkcjonowaniu dziecka w rodzinie i jego najbliższym otoczeniu,
- organizacji czasu wolnego dzieciom i młodzieży,
- utrzymaniu dziecka w rodzinie naturalnej,
- zapewnienie adekwatnej do potrzeb liczby miejsc w przedszkolach,
- organizacja opieki nad dziećmi do lat 3,

Cele szczegółowe:

1. Wspieranie rodziny w zakresie socjalnym, organizacyjnym i poradnictwa.
2. Wspieranie rodziny w jej funkcjach opiekuńczo wychowawczych.
3. Zlecenie zadań z zakresu pomocy społecznej polegające na prowadzeniu placówek opiekuńczo-wychowawczej wsparcia dziennego.

Formy realizacji:

- praca socjalna z rodzinami z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oparta na szczegółowej diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej zaniechań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym,
- wsparcie dla rodzin w formie Asystentów rodzin
- pomoc terapeutyczna dla rodzin,
- prowadzenie pracy socjalnej we współpracy z instytucjami działającymi w środowisku lokalnym w tym w szczególności ze szkołami, placówkami służby zdrowia, sądami,
- prowadzenie placówek oferujących pomoc dzieciom z rodzin mających trudności w wywiązywaniu się ze swoich obowiązków opiekuńczo-wychowawczych poprzez: możliwość udzielenie pobytu dziennego, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu. Placówki wsparcia dziennego w formie specjalistycznej mają ponadto za zadanie udzielenie doraźnej pomocy terapeutycznej dziecku oraz w formie pracy socjalnej – jego rodzinie. Głównym celem powyższych oddziaływań jest efektywne przygotowanie dziecka do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu przy jednoczesnym wsparciu rodziny w formie pracy socjalnej oraz poradnictwa psychologiczno – pedagogicznego,
- budowanie stabilnych społeczności opartych na autorytecie rówieśników – liderów młodzieżowych,
- utworzenie Gminnej Rady Młodzieżowej,
- pomoc animatora lokalnego/Program Aktywności Lokalnej,
- wspieranie i rozszerzanie działalności Wielickiego Klubu Wolontariatu w zakresie pomocy dzieciom i młodzieży ze środowisk zagrożonych,
- wspieranie rodzin w pełnieniu przez nie ról zawodowych w szczególności poprzez organizowanie opieki nad dziećmi od 20 tygodnia życia do czasu rozpoczęcia edukacji szkolnej,

- współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Wieliczce i organizacjami pozarządowymi w celu umożliwienia osobom długotrwale bezrobotnym i o niskich kwalifikacjach, podniesienie kwalifikacji zawodowych co zwiększy ich szansę na pozyskanie zatrudnienia,
- utworzenie specjalistycznej poradni dla dzieci niepełnosprawnych przebywających w pieczy zastępczej,
- realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych na rzecz rodzin z niepełnosprawnymi dziećmi,
- zapewnienie dostępu do wsparcia dla osób opiekujących się niepełnosprawnymi dziećmi.

Działaniom podejmowanym na rzecz rodziny przez administrację publiczną i inne instytucje życia społecznego biorące udział w tym procesie (kościół i związki wyznaniowe, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne) musi towarzyszyć świadomość, iż jedynie koordynacja tych prac przynieść może zamierzony efekt. Rozdrobnienie wysiłków, działań o nawet największym dla rodziny znaczeniu, skazuje je na niepowodzenie lub przynajmniej osłabia ich efekty. Omawiając strategiczną część Programu należy zawsze pamiętać, iż opisane w nim zadania służącej mają z jednej strony stwarzaniu warunków do swobodnego rozwoju rodziny zdrowej społecznie, z drugiej zaś zapobieganiu patologizacji życia rodzinnego oraz konwalidować dysfunkcje rodzin patologicznych. W tym znaczeniu na plan pierwszy wysuwa się zawsze rodzina, jako wspólnota naturalna, posiadająca swoje niezbywalne prawa oraz pytanie o prawo do ingerencji w życie tej wspólnoty i - ewentualnie - zakres tej ingerencji. Dlatego też opisane zadania mają charakter stricte pomocniczy. Ich realizacja w żaden sposób nie narusza autonomii i godności rodziny, ale raczej stanowi wypełnienie posłannictwa publicznego, jakim jest dbanie o godność osoby ludzkiej

Kierunki działań i priorytety zostały wskazane w 3 celach nadrzędnych:

1. Promocja i kreowanie pozytywnego obrazu rodziny.
2. Zdrowa, silna i aktywna rodzina.
3. Efektywny system profilaktyki społecznej i pomocy rodzinom dysfunkcyjnym.

Realizatorzy:

Gmina Wieliczka, jednostki organizacyjne i wydziały UMiG Wieliczka, organizacje pozarządowe których statut przewiduje działalność w obszarze pomocy społecznej.

Źródła finansowania; budżet państwa, budżet gminy, środki unijne, inne.

Partnerzy:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wieliczce, Kuratorska Służba Sądowa Sądu Rejonowego w Wieliczce, komenda powiatowa policji w Wieliczce, wielicki klub wolontariatu.